

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Decimvm Octavvm. De Locis Communibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

sunt concessa, tamen delictorum in via publica admif-
forum cognitio, correctioque ad eum spectet qui in loco
merum mixtumque Imperium, etiam sine aliis Regali-
bus, obtinet. Et ad illos pertinere in via publica iuris-
dictionem, qui eam habent circum circa.

CAPVT DECIMVM-OCTAVVM.

De Locis Communibus.

Difficile est propriè communia dicere: Quandoquidem
Arbitri Itinerum & Locorum communium dati
cognitores, ea quæstione velut implicatiore postposita,
promiscuam emolumentorum vtriusque fecerint parti-
cipationem. An communia eadem sint quæ publica?
Non existimo. Neque tamen ob rationem Vlpiani, in-
quientis, Bona Ciuitatis abusuè publica dici: sola enim
ea publica sunt, quæ populû Romani sunt: cui Caius
conuenit, Nam publica appellatio in compluribus causis
ad populum Romanum respicit: Ciuitates enim pri-
uatorum loco habentur. Verùm quia communia hoc
loco à publicis differunt. An latissima significatione,
quâ inter publica habentur, quæ sunt in vsu publico
Ciuitatum, vel etiam si in vsu publico non sint, ita ta-
men appellantur, quia Ciuitatum sunt? Quo sensu idem
Vlpianus inquit, Inter publica habemus non sacra, nec
religiosa, nec quæ publicis vsibus destinata sunt, sed si
quæ sunt Ciuitatum velut bona: vt peculia seruorum
Ciuitatum procul dubio publica habentur. Eo signifi-

catu hæc communia sunt, nuncuparique possunt Pu-
 blica; sed aptior ijs est vox Communium. A vernaculo
 sermone, quo compromissa, conuentiones & lauda sunt
 conscripta iustior petetur interpretatio. Ciuitatenses
 vsi sunt Walonica dictione *Aisemences*, Commoditates
 Latinè denotante, per quam propriè significantur Loca
 publicis & communibus incolentium vsibus destinata;
 veluti in exemplum frequentissimū Communia pascua,
 quæ ad vniuersitatem pertinent & in eius dominio exi-
 stunt. Quibus Dominus iurisdictionalis tanquàm vnus
 de vniuersitate moderatè uti potest. Quia omnibus Ci-
 uibus & habitatoribus sunt Communia: iisque vt singu-
 lis, non autem vt vniuersis; sicut bis in Prætorio Nea-
 politano decisum fuisse refert Capycius; ideoque maio-
 rem Ciuium partem non posse in his pascuis nocere mi-
 nori. Distinguuntur autem à Principalibus & Domini-
 calibus pascuis, in quæ nemo priuatus potest pecora im-
 mittere. Districta est desuper lex Valentiniani, Theo-
 dosij, & Arcadij, Si quis ouium, vel equorum greges in
 saltus rei Dominicæ alienus immiserit, fisco illicò ven-
 dicentur. Quod si vænalis procuratorum conuiuentia,
 vt id deinceps tentetur admiserit, eos grauissimo iube-
 mus supplicio subiacere. Læsa proinde enormiter fuit
 Ecclesia Leodiensis asserto Laudo, seu Pace de Floenne
 per mixturam & confusionem Itinerum, aliorumque
 iurium Dominicalium cum Communibus, statuto in
 futurum vt fructus ex æquo inter Principem, & Ciuita-
 tem distribuerentur. Quippe quod de Pontibus, Muris,
 Vallis, & Itineribus liqueret, minimè autem de Com-
 munibus bonis: & iniquum esset liquida Principis iura
 cum

cum illiquidis subditorum compensari. Crescit graua-
 men & læsio cum ad emolumenta visceribus terræ in-
 clusa intra pomerij districtum Ciuitas vnà cum Prin-
 cipe per id laudum, aut Pacem admittitur. Exquiret
 prudens Lector, quid causæ aut coloris esse potuerit, vt
 intestina, aut præcordia telluris visum sit in pactum ad-
 ducere: Nullus argento color est auaris abdito terris,
 vt Lyricus inquit: colorem hic multò minus dare po-
 test, cum in Leodiensi solo nullæ sint argenti, & auri
 fodinæ. Cumque Tungri Eburonesve sint de numero
 populorum Germaniæ (vt primo libro commonstrauimus)
 antiquitùs existimem more aliorum Germanorum ve-
 nas eiusmodi non fuisse perscrutatos. Quandoquidem
 suo adhuc æuo Tacitus de Germanis, Argentum & au-
 rum propitij an irati Dij negauerint dubito. Nec tamen
 affirmauerim nullam Germaniæ venam argentum, au-
 rumve gignere. Quis enim scrutatus est? Possessione &
 vsu haut perinde afficiuntur. Est videre apud illos ar-
 gentea vasa Legatis, & Principibus eorum muneri data,
 non in alia vtilitate, quàm quæ humi figuntur. Armen-
 torum numero gaudent, eæque solæ & gratissimæ sunt
 opes. Non fuit itaque Germanus qui primus pecuniam
 reperit, aut ei quærendæ terram euiscerauit, quem
 Boëtius hoc sapiente metro detestatur, Heus quis pri-
 mus fuit ille, Auri qui pondera tecti, Gemmasque la-
 tere volentes, Preciosa pericula fodit? Opinor ergò ad
 Hullarum, seu Glebarum Combustibilium Mineras
 Ciuitatem respexisse, quarum iam tunc per frequens
 erat vsus, qui possessores suos ditaret. Hullarum enim
 inuentionem Bruiſthemius ad annum 1198 refert, &

magnum Chronicon Belgicum ad annum 1261: vt de anno præcisè non constat, sic circa illa tempora contigisse concordant omnes. Vt & ferè in modo. Senem quendam venerandum candida indutum veste pertranseuntis viatoris specie cum fabro propinqui Vicifermone conferuisse, conquerentique ligneorum carbonum, queis fornax succendebatur, caritatem, dixisse vt ad vicinum montem Monachorum (is erat mons Publicus à Monachis partem montis incolentibus sic dictus) pergeret, inuenturus nigras venas terræ patentes, materiam struendo fouendoque igni aptissimam. Vtrum ante id tempus latuerat incolas vis hullarum, incerto est. Si quando innotuerat, densa erat ex intervallo passim ignorantia. Nam iam sub primis Cæsaribus atræ huius sulphuræ terræ naturam Hoyenses magnam cum clade fuisse expertos ex Tacito videor indipisci in libro Annalium tertio & decimo. Quamuis enim vulgaris lectio Ciuitatem Iuhonum habeat pro Huionum, facilè in Becani & Pyghij sententiam transeo, qui Huionum legunt, & Hoiium nostrum interpretantur. De quibus Tacitum sensisse, præter genium loci, in quo affatim est sulphurei huiusce carbonis, facit contextura historiæ. Post Hermundorum & Cattorum pro falis disceptatione funestum inter se certamen, proximè insignem Huionum calamitatem subijcit, quæ Iuhonibus, qui nusquam in Belgica sunt, appropriari non possent. Verba Taciti sunt, Sed Ciuitas Iuhonum socia nobis malo improviso afflicta est. Nam ignes terra editi Villas, arua, vicos passim corripiebant, ferebanturque in ipsa conditæ nuper Colonia mænia, neque extinguipotant,

ant: non si imbres caderent, non si fluuialibus aquis, aut quo alio humore niterentur, donec inopiâ remedij, & irâ cladis agrestes quidam eminùs saxa iacere, dein residentibus flammis propiùs suggesti istu fustium, alijsque verberibus vt feras absterrebant; postremò tegmina corpori direpta iniiciunt, quantò magis prophana & vsu polluta, tantò magis oppressura ignes. In qua opinione confirmor, quod post Ambiorigis & Catiuulci defectionem Condrusi ex gente & numero Germanorum, qui sunt inter Eburones Treuirosque, miserint ad Cæsarem Legatos, oratum, ne se in hostium numero duceret, vt totidem verbis Cæsar scribit, quorum Condrusiorum primaria vrbs est Hoiium: quodque postmodum Antoninus Pius qui Traiano post Adrianum successit, dum in Hoiensem vrhem tanquàm sociam, & amicam appulisset, situ illius delectatus moenia, & portas instaurari curauerit, & Benefactam appellari voluerit: vt alibi insinuauit. Viscera terræ Leodiensis hullarum fæcunda, non ideo sunt aliarum rerum vacua. Non paucis locis prædura tellus lapidicinas & ferri fodinas sinu suo fouet: hinc ferrariæ officinæ à multis sæculis inualuerunt, & hodie numerosæ prostant. Sunt & crebræ alumineæ, inter Leodium, & Hoiium præsertim.

Nihil tam altè constituit natura quò virtus non possit eniti: nilque tam profundè occuluit, quò ingenij subtilitas nequeat penetrare.

Quicquid sub terra est in apricum proferet ætas.

Serenissimus Ernestus de Bauaria anno 1587 Arden-
nam fortè peragrans, qua excellebat viuacissimi ingenij
laga-

sagacitate, multaque experientia, & secretiorum natura arcanorum indagine, metallorum venasprehendit, factoque experimento, aliquot illorum generahactenus iis in locis incognita ostendit, puta sulphur, alumen, chalcantum, suorum subditorum qui ea effodiunt lucro, & Prouinciarum vicinarum commodo. An non iure exclamem? *Felix qui potuit rerum cognoscere causas.* Anaximander Milesius ingentem instare motum Lacedæmoniis prædixit, quo breui magna vrbs, montisque Taygeti pars concussa concidit. Hippocrates venientem ab Illiricis pestem præuidit, præmissisque per Græciæ Ciuitates, vt ægros curarent, discipulis, eo beneficio honores, qui quondam Herculi decreti fuerant, meruit. C. Marius à Senatu hostis iudicatus, in domum Fanniæ Minturnis custodiæ causa deductus, vt aduertit asellum, cui pabulum obijciebatur, neglecto eo ad aquam, præcurrere, interpretandorum ominum peritus, à multitudine impetrauit vt ad mare perduceretur, nauiculaque conscensa in Africam peruectus, arma Sullæ effugit. Vt non omnis fert omnia tellus, non omnis ætas fert aut detegit omnia. Seneca testis est idoneus ad Lucilium suum, *Quædam nostra demum prodiisse memoria scimus: vt speculariorum vsum perlucente testæ clarum transmittentium lumen: vt suspensuras balnearum, & impressos parietibus tubos, per quos circumfunderetur calor, qui ima simul, & summa foueret æqualiter.* Quid loquar verborum notas, quibus quamuis citata excipitur oratio, & celeritatem linguæ manus sequitur?

Ad Hullarum & ferri fodinas attinet quod Ludouicus Guic.

Guicciardinus in Belgij descriptione refert, Leodienses solitos tria iactare, Ignem igne calidiorem, ferrum ferro durius, & panem pane meliorem. Per panem denotando primarium panem qui ex spelta pinfitur, quæ in Condrosio & Hasbania metitur optima. Per ignem focum ex carbonariis glebis paratum, & chalybem per ferrum. Alibi interim panis non minùs bonus editur: ad calentiorem forte focum non assidetur: sed de ferro dictum prorsus claudicat. De Amphilocis, portione Galliciae Iustinus, Præcipua his quidem ferri materia, sed aqua ipso ferro violentior. Quippe temperamento eius ferrum acrius redditur, nec vllum apud eos telum probatur, quod non aut Bilbili fluuiio, aut Chalybe tingatur: vnde Chalybes fluuij huius finitimi apellantur. An ideo etiam apud veteres in vsu & precio gladius Hispaniensis, cui & ad secandum subtilis acies, & mucro munimentum omne rupturus. At præmonitum oportet Lectorem de Guicciardino, eum circa regimen & imperium vrbs Leodiensis aberrasse, & eatenùs à Geographi tramite, officioque declinasse.

Cuius sint venæ metallorum, saxorum, hullarum & aliarum specierum terris abditarum, & an ad eas inquirendas liceat transire sub alieno fundo, ad Iureconsultos ea de re passim tractantes consulentem remitto. Equidem vt regulariter, cessante seruitutis iure, non licet per agrum alienum transire inuito Domino, idem de transitu per subterraneas effossiones, & cuniculos apparet dicendum. Ea ratione, quia sicut prædia supra terram sunt libera Domino vsque ad cælum: ita dicantur esse libera vsque ad profundum. Vbi tamen quæ

O O O

eruun-

eruantur ad publicam vtilitatem conducunt, & sine superficie læsione possunt erui, & absque Domini damno, qui nollet in perquisitione eiusmodi laborem, & sumptum perdere, non existimem Dominum posse esse impedimento: Gratiano, Valente & Theodosio Imperatoribus id circa Metallarios disponentibus. Sic enim illi, Cuncti qui per priuatorum loca saxorum venam laboriosis effossionibus persequuntur, decimas fisco, decimas etiam Domino repræsentent, cætero modo propriis suis desideriis vendicando. Si verò defossis in altum cuniculis alienarum ædium fundamenta labefactent, idem Theodosius cum Arcadio, & Honorio, Metallariis venas perquirendi denegat facultatem. Cæterum vnica vena sub pluribus fundis continuata, communis est omnibus fundorum Dominis. Non queo præterire auream Cassiodori sententiam ad hunc locum quadrantem, Metallarij sine furto diuitias rapiunt, optatis thesauris sine inuidia perfruuntur, soli sunt hominum, qui absque vlla nundinatione precia videntur acquisiuisse. Aurum per bella quærere nefas est, per maria periculum, per falsitates opprobrium, in sua verò natura iustitia. De venis scilicet metallicis ei sermo. Theauri non eadem penitus conditio. Qui est vetus depositio pecuniæ, cuius Dominus ignoratur, seu cum Marone, *Ignotum argenti pontus & auri*: quem qui in suo citra artem magicam inuenit, totum suum facit; qui in alieno pro semisse tantum. Aliter tamen Plato, qui in hunc modum vndecimo de legibus, Theaurum quem sibi quisque & suis deposuit, qui meorum parentum non erit, nec reperire vnquam optarim, nec si reperim

rerim moueam, nec ariolis depositum accipere consulentibus credam. Quo pacto ambiuisset, aut expilasset alienas hæreditates, qui oblatam fauentis fortunæ beneficentiam reiecisset? Is subditis optandus animus circa contrectationem iurium ad Principem suum spectantium. Communio locorum Communium non fuisset obtentui arbitris ad gratiam, & auram populi arbitrantibus, pro communiione emolumentorum ex Pontibus, & Viis publicis obuientium. Penè exciderat articulus Regiminis anni 1416 publica itinera concernens, & de iuribus Principis illa esse patefaciens. Constitutio est Ioannis Bauari, Quò mercatores, aduenæ, cæterique liberè, & sine tributo commeare, mercesque & res suas in Ciuitatem, & Patriam conuehere valeant, Decuriones, Habitatores, & Incolæ Oppidorum, adiacentiumque territoriorum Ditionis nostræ Leodiensis Vias publicas reparanto; & quilibet intra suum districtum munus adimpleto. Si verò in commeationem & conuectionem viæ minùs idoneè stratae sint, aurigæ, mercatores, & viatores impunè, nullo incurrendæ multæ metu, per viciniore fundos transeunto.

CAPVT DECIMVM-NONVM.

De Mulctis.

INter illa quæ in Lite Spirensi Magistratus Leodiensis congerit ad instruendam potestatem, sunt Mulctæ & Fiscalia iura; eo consilio vt amplitudinem muneris